

Möte om Vietnam 1970

Den internationella kommissionen för undersökning av USA:s krigsförbrytelser i Indokina höll sin första session i Stockholm 22—25 oktober 1970.

Till ordförande valdes professor Gunnar Myrdal och till generalsekreterare advokat Hans-Göran Franck.

Nästa sammanträde planeras till mitten av 1971 i Västtyskland eller Kanada.

En egendomlig, högtidlig känsla uppfyller mig, när jag tar plats vid ett av Vietnamkommissionens sammanträden. En känsla av historia. Det är vid det sammanträde, där den ena av de två krigsveteranerna berättar om sina upplevelser i Vietnam, som jag har tillfälle att närvara.

Här har människor kommit resande från hela jorden för att samlas och fullt öppet, inför världens ögon, dra fram i ljuset en rad skymfliga, grymma och skrämmande händelser. Människor ställer sig upp och vittnar mot en av de stora makterna. Den regering som styr "frihetens stamort" på jorden beskylls för att tillåta bombning av civilbefolkning, kemikalie- och gaskrigsföring, barnmisshandel, utrotning av djur och växtlighet, våld och grymhet i stora mått.

Här har barn vittnat om hur de sett mödrar och syster dödas, hur de själva blivit torterade. Den lilla vietnamesiska flickan *Tran Thi Da*, 12 år, har berättat hur hon den 18 april 1969 bar sin lilla syster på ryggen för att rädda henne till livet, blott för att i säkerheten uppe i bergen finna att hon redan var död. Strax innan hade hon sett sin mor dö under ett överfall av amerikanska soldater.

— Det var amerikanska soldater som sköt ihjäl människorna i vår by, brände ned hyddorna, dödade min mor, mina systrar och alla de andra många människorna.

Sextonåringen *Nguyen Thanh Sen* har berättat hur han arresterades tre gånger av Saigonregeringens trupper, kastades i fängelse, torterades och misshandlades.

— Soldaterna piskade mig, sparkade mig. De höll mig i fötterna upp och ner med ansiktet under vatten i en damm. Sen drog de upp mig, hällde i mig ännu mer smutsigt vatten till dess kroppen höll på att sprängas.

Här har vuxna berättat om grymheter de sett och själva utsatts för. Risfältsarbeterskan *Mai Buom*, 25 år, har uppgivit att 900 civila hade dödats under år 1969 i hennes hemby Binh Duong.

Tran Thi Da. Den 12-åriga vietnamesiska flickan som vittnade vid mötet.

Risfältsarbeterskan Mai Buom talar vid mötet.

Foto: Sven-Erik Sjöberg, Pressens Bild.

Bonden *Tran Tham*, 44 år, har skildrat vad han har upplevat på den beryktade fängelseön Con Son utanför Saigon.

— I sex år satt jag inspärrad i en av de fruktade tigerburarna. Det var förbjudet att tala och inta någon annan ställning än liggande. Jag torterades med elektricitet och misshandel av alla de slag. Värst var vattentortyren, då min kropp fylldes med vatten till dess att magsäcken hotade sprängas.

Och idag skall en från den motsatta sidan berätta.

Danny Amigone, f. d. soldat i Vietnam, är en kraftig ung man med mörkt, halvlångt hår. Han stöder sig med båda händerna mot vittnesbåset när han talar på en amerikanska som ibland är svår att uppfatta. Men ett ord, som upprepas flera gånger uppfattar jag tydligt och klart. — Döda, döda, döda. Döda var vad han fick lära sig innan han for till Vietnam. Effektiv träning fick han. Individuell psykologisk träning för att döda, döda, döda. Efter tre månaders träning sändes han till Vietnam. För att döda. Men han hade hellre velat stanna hemma och gifta sig.

Några frågor ställdes till honom från kommissionens medlemmar efter vittnesmålet. Särskilt en minns jag.

— Trodde du innan du kom till Vietnam, att amerikaner kunde göra det de gör? Svaret blev nej.

Så låter jag blicken glida utmed raden av kommissionsmedlemmar. Där är *Mark Lane*, den amerikanske advokaten, som skrivit boken *Inte bara Song My*. Mark Lane har intervjuat många hundra amerikaner som tjänstgjort i Vietnam och han anser att vietnamupplevelserna är en av orsakerna till den stigande brottsligheten i USA.

Jag kan inte nämna alla jag ser, men en sak är gemensam för dem alla, de vill uppenbara det onda som sker idag 25 år efter andra världskriget och få ett slut på det.

Mr *H. D. Malavia* från Indien berättar, liksom den franska journalisten *Madeleine Riffaud* tidigare också har gjort, från Laos, amerikanernas nyckel till Indokina. Laos bombas och utsätts för systematisk utrotning av både människor, djur och växtlighet.

— Bomberna över Laos är flera än över Tyskland under andra världskriget.

Professor *Arkady Poltarak* från Sovjetunionen har varit i Vietnam och han börjar sitt tal med att citera Rousseau:

— Krig är ett förhållande mellan stater och ej mellan privata individer.

Professor Poltarak har tre huvudpunkter i krigsförbrytelserna i Vietnam som man bör se i ljuset av internationell lag. Bombningen av städer och civilbefolkning, användningen av kemikalier och gas samt

de brott Saigonregeringen som varande en marionett-regering begår.

— Denna regering är en quisling-, en marionett-regering. Saigon är influerat av amerikanska rådgivare, utbildade i amerikansk militärdoktrinär anda.

I pausen talar jag några ord med professor *Dorothy Crowfoot Hodgkin* från Storbritannien, nobelpristagare i kemi 1964.

— Mitt starkaste intryck från den här konferensen är den otroliga uthållighet och det stora mod, som vietnameserna visar.

Som avslutning visas tre dokumentärfilmer från

krigets, men även hoppets och arbetets Vietnam. Bilder av barn med kulhål i huvudena, avslitna händer och hopsydda magar passerar mina ögon, hugger tag i mitt hjärta och jag känner avsky och hat till allt ont som människor gör varandra. Men också bilder av leende människor. De som mitt i allt elände inte ger upp kampen utan opererar, undervisar och bygger upp det raserade med envis uthållighet. Jag ser stolta ansikten, förtvivalade och sammanbitna ansikten, men ändå sällan hatfyllda ansikten.

Hjördis Levin

Kommissionen sammanfattar Stockholmsmötets resultat i fyra punkter:

1) Massbombardemang från luften är alltså jämt en av de största krigsförbrytelser som begås av US väpnade styrkor i Indokina. I strid mot Haag-konventionen av 1907 och Genèvekonventionen av 1949 som förbjuder sådana bombardemang mot civilbefolkningen och stämplar dem som krigsförbrytelser.

2) Vi har noga undersökt vittnesmål om utbredd användning av kemisk krigsföring av amerikanska väpnade styrkor i Sydvietnam. Vi konstaterar att USA genom dessa handlingar brutit mot allmänt erkända normer för internationell lag vilka förbjuder bruket av kemiska och biologiska vapen.

3) Genèvekonventionen av 1949 om skydd för civilbefolkningen under krig säger att civilbefolkningen i ockuperade områden har rätt att under alla förhållanden kräva respekt

för sin personliga värdighet. De måste behandlas human och skyddas för våldshandlingar. Vi har hört vittnesmål från både vietnameser och amerikaner som avslöjat fakta om ohämmad terror, såsom "upsök och förstör-operationer", massmord, deportationer etc.

4) I överensstämmelse med allmänt antagna principer i internationell lag, särskilt konventionen av 1948 om förebyggande av och straff för folkmord (genocide) sluter vi att naturen och omfånget av de brott som begåtts av amerikanska och allierade styrkor i Indokina över en lång period utgör genocide, vilket är ett internationellt brott.

Kommissionen säger slutligen: Vi har avslöjat dessa krigsförbrytelser och framlägger nu bevisen för världens folk.